

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

59-2

BRNO 2018

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 59
Volume 59

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Rudolf Procházka, Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Hedvika Břínková, Zdenka Kosarová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman, Zdeňka Pavková, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Šimon Ungerman

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Azu design, s. r. o.

Software
Software

Adobe InDesign CC

Fotografie na obálce

Uherské Hradiště, Mariánské náměstí. Falzum arabské mince z druhé poloviny 8. století (obr. 81, str. 277).

Cover Photography

Uherské Hradiště, Mariánské náměstí (Square). Falsum of the Arabic coin from the 2nd half of the 8th century (Fig. 81, Pg. 277).

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Čechyňská 363/19
602 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design, s. r. o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250 (Print)
ISSN 2571-0605 (Online)
MK ČR E 18648
Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2018
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Časopis je uveden v citační databázi SCOPUS a na seznamu vědeckých časopisů ERIH PLUS.
Copyright ©2018 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

Resumé

Hrabová (Kat. Hrabová u Dubicka, Bez. Šumperk). Münzenhortfund. Deponierung der Funde: Museum Šumperk, Zuwachs. Nr. 35/2017.

HRADEC NAD MORAVICÍ (OKR. OPAVA)

Městečko, č. p. 1, parc. č. 1320, 1317/1. Novověk. Zámek. Záchranný výzkum.

V letech 2016 a 2017 v souvislosti s realizací projektu „SZ Hradec nad Moravicí – památková obnova a odstranění statických poruch Červeného zámku“ proběhl archeologický výzkum na jeho nádvoří (akce NPÚ ÚOP v Ostravě č. 110/16 a 58/17). Současně proběhl také předstihový výzkum pro nové vedení požárního vodovodu mezi Červeným a Bílým zámkem.

Ve východní části nádvoří Červeného zámku došlo ke skrývce cca o 0,8 m od stávajícího povrchu, přičemž byly zachyceny pouze stavební dorovnavky vzniklé při budování objektu Červeného zámku v letech 1874–1895 (Rosová, Kouřilová, Alterová 2012). Při výzkumu v prostoru západní části nádvoří, nad konírnami, došlo k odstranění pozdně novověkého až recentního souvrství, a to až na úroveň historických konstrukcí spojených s izolací koníren. Izolace byla provedena pomocí betonové desky, překryté vrstvou asfaltového potěru. Celá deska byla vysvahována k východní straně a voda z ní svedena do navazujícího kanálu vedoucího podél desky v ose S–J. Soustava na sucho ložených cihelných kanálků měla patrně za úkol celý zásep provzdušňovat a sanovat (obr. 47). V rámci následné sanace byla tato úprava částečně odstraněna a podařilo se dokumentovat další dvě úrovně sanování kleneb – jak v podobě suťového klenebního zásepů, tak aplikací litého asfaltu a betonu. Dvě starší úrovně bezpečně vznikly během budování objektu Červeného zámku, nejmladší pak po neznámém časovém odstupu, buď ještě během stavby zámku, nebo na základě nálezů a stratigrafické situace nejpozději do začátku dvacátých let 20. století.

Druhou zkoumanou plochou v roce 2016 a 2017 byl výkop pro požární vodovod vedoucí od Červeného zámku k Bílému. Trasa byla vedena paralelně s přístupovou komunikací k Bílému zámkem v ose S–J, západně od této komunikace. Výkop v jižní části navazoval na již existující betonovou požární jímku. Další výkop byl proveden západně od jímky za účelem ověření možnosti jejího plánovaného rozšíření. V severní části výkopu vodovodu byla zachycena kamenocihelná zeď v ose V–Z, přičemž ta byla na jižní straně zaomítaná a původní terén ke konstrukci byl pod niveletou stavby. Bodově bylo ověřeno, že se nachází jistě hlouběji než 2,6 m. Do této hloubky byly zachyceny pouze suťové

navážky raně novověkého stáří. Zeď je buď součástí neznámé stavby nebo vymezení areálu v jeho pozdně středověké či novověké fázi. K zmíněné zdi byla později dodatečně zbudována další, v základových partiích kamenná, v nadzemním úseku cihelná konstrukce. Vedla v ose SV–JZ, přičemž SZ část sloužila i jako taras vůči sníženému terénu na této straně. Další jižněji se podařilo zachytit konstrukčně shodnou zeď stejné orientace. Patrně jde tedy o budovu, kterou lze na základě materiálu z vrstev, které ji překrývají, datovat někdy do období raného novověku. Nejspíše jde o blíže neznámou hospodářskou budovu tvořící výbavu areálu v době před provedením parkové úpravy v rámci klasicistní přestavby zámku. V celém severním úseku nebylo dosaženo geologického podloží, hloubka výkopu se pohybovala okolo 1,2 m. Naopak v jižní části se podařilo zachytit dvě hrany patrně vymežující příkopy, které přepažovaly hradní ostrožnu. Patrně je můžeme ztotožnit s již dříve zachycenými příkopy označovanými jako P2 a P3 (Kouřil, Prix, Wihoda 2000, 175–193, obr. 104). Nečetný materiál vyzvednutý z jižnějšího příkopu (P3?) datuje jeho zánik do období 17. až počátku 18. století. Jižní hrana tohoto příkopu je dnes zničena již existující jímkou na vodu. Definitivní ztotožnění příkopu bude možné až po porovnání dokumentace z jednotlivých výzkumů na lokalitě proběhlých. V rámci celého výkopu požárního vodovodu bylo zachyceno 0,8–1 m mocné zvrstvení představující úmyslně deponovanou zeminu pro parkovou úpravu. Toto zvrstvení obsahovalo nahodile keramiku datovatelnou od pravěku přes raný a vrcholný středověk až do novověku. K parkové úpravě tedy jistě posloužily uloženiny dřívě deponované v rámci areálu.

Kromě výše zmíněného výkopu byla součástí výzkumu i sondáž v místech zamýšleného rozšíření betonové jímky západním směrem. V ploše byl otevřen prostor o rozměru 6 × 7 m (obr. 48). Dva západní kvadranty zachytily parkové úpravy a vrstvy navážek. Pod nimi byla zachycena kvalitní vypsávaná dlažba. Ta nejspíše vedla směrem k zámkem a její sklon a trasa kopírují kruhovou komunikaci, která je zachycena na indikační skice stabilního katastru z roku 1826. Zachytili jsme tedy relikv původní cesty, která v klasicistním období obsluhovala zámek. Tato dlažba je totožná s dlažbou, kterou zachytil B. Novotný při svém výzkumu v padesátých letech (Novotný 1958). Jeho výzkum jsme částečně revizně ověřili ve východních kvadrantech sondy. Zde jsme, stejně jako Novotného výzkum, zachytili zdivo velké věže. Jednalo se o zdivo v některých místech značně nekvalitně ložené, kdy byly patrné jednotlivé stavební postupy. Směrem k vnitřnímu líci, který byl částečně zachycen, se kvalita zdění zlepšovala. Vnitřní líc samotný pak byl původně opatřen dřevěným bedněním, kdy po jeho odstranění zůstala povrchová úprava v podobě omítky z vyhřezlé malty s jasnými otisky po fošnách. Vnější, tedy severozádní líc, se nedochoval, tudíž přesný rozměr věže neznáme. Můžeme uvažovat, že líc je destru-

ovaný již od zániku věže. Východní část věže je dnes zničena výše zmíněnou betonovou jámkou. V této fázi byly práce zastaveny a situace zasypana, dokud nebude změněn projekt podoby jámky z důvodu ochrany objevených konstrukcí. Podrobná publikace výsledků výzkumu proběhne po dokončení jeho zpracování.

Miroslav Dejmál, Jiří Grünseisen, Marek Kiecoň

Literatura

Kouřil, P., Prix, D., Wihoda, M. 2000: *Hrady českého Slezska*. Brno: Archeologický ústav Akademie věd ČR Brno.

Novotný, B. 1958: *Zpráva o zjišťovacím výzkumu na hradišti Hradec u Opavy*. Rkp. nálezové zprávy, č. j. 2237/58. Uloženo: Archiv nálezoých zpráv, Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.

Rosová, R., Kouřilová, D., Alterová, D. 2012: *Stavebně historický průzkum tzv. Červeného zámku v Hradci nad Moravicí, Ostrava*. Rkp. stavebně historického průzkumu. Uloženo: Archiv Národního památkového ústavu, územní odborné pracoviště v Ostravě.

Resumé

Hradec nad Moravicí (Bez. Opava), Städtchen Nr. 1, Parz. Nr. 1320, 1317/1. Mittelalter, Neuzeit. Städtchen, Schloß. Rettungsgrabung.

Im Areal des Roten Schloßes (tsch. Červený zámek) wurden Deckkonstruktionen der Stallgewölbe und mit dem Schloßaufbau am Ende des 19. Jahrhunderts verbundene Befunde freigelegt. Im Graben für die Feuerwehrwasserleitung wurden zwei Befestigungsgräben, zwei neuzeitliche Bauten, gepflasterter Weg und ein Teil des mittelalterlichen Turms ausgegraben.

Obr. 47. Hradec nad Moravicí. Krycí konstrukce kleneb stájí, odkrytá v západní části nádvoří Červeného zámku.

Abb. 47. Hradec nad Moravicí. Die in westlicher Partie des Innenhofs des Roten Schlosses (tsch. Červený zámek) entdeckten Deckkonstruktionen der Stallgewölbe.

Obr. 48. Hradec nad Moravicí. Sonda v místech plánované jámky. Vlevo dlažba novověké cesty, vpravo část středověké věže.

Abb. 48. Hradec nad Moravicí. Grabungsschnitt an der Stelle des projektierten Wasserbehälters. Links Pflaster des neuzeitlichen Wegs, rechts ein Teil des mittelalterlichen Turms.

HUTISKO-SOLANEC (K. Ú. HUTISKO, OKR. VSETÍN)

„Humenec“. Novověk. Hospodářská stavba – pajta. Záchraný výzkum. Uložení nálezů: Muzeum regionu Valašsko, p. o.

V květnu proběhlo ve spolupráci s Valašským muzeem v přírodě Rožnov pod Radhoštěm odkrytí panské pajty na kopci Humenec u obce Hutisko-Solanec. Pajta sloužila jako sezónní přístřešek pro ovce v raném novověku. Výzkum ukázal, že šlo o rozsáhlou stavbu (13,6 × 41,4 m) na solidních kamenných základech. Největším překvapením byla masivní vstupní rampa ze štětového kamene. Nadzemní části, tedy zdi a případné příčky dělící interiér stavby, nebyly doloženy, předpokládáme však dřevěnou konstrukci. Movité nálezy představovaly jen několik keramických střepů a amorfní kusy železa. Na základě výsledků výzkumu bude panská pajta rekonstruována v areálu rožnovského skanzenu.

Samuel Španihel, Tereza Kašparová

Resumé

Hutisko-Solanec (Kat. Hutisko, Bez. Vsetín), „Humenec“. Neuzeit. Scheune. Rettungsgrabung.

IVANČICE (OKR. BRNO-VEŇKOV)

Palackého náměstí, parc. č. 3163/1 (akce A051/2016). Středověk, novověk. Město, hřbitov. Záchraný výzkum.